

век који живи у оваквој парадигми је заиста слабоуман.

Он није опасан само по себе и своју родбину (често управо родбина преузима на себе терет отплаћивања дугова које је направио њихов сродник-егоиста). Овакав човек је опасан и по зајмодавца. Инспектори и иследници би нам уколико то желимо испричали много прича у којима су убијени људи који су неке позајмили новац. Човек прво узима. После не може да врати. Онда му ђаво шапуће суманути план о томе како да изађе из ове ситуације: Убиј га и немој ништа да му враћаш.

Мноштво примера доказује да ово нису фантазије и шале.

У принципу, теже је враћати него узимати. Јер, како о томе тачно говори позната шала „узимаш туђе за неко време, а враћаш своје заувек“. И људи тако нерадо враћају да друга пословица каже: „Ако хоћеш да се посвађаш са човеком, позајми му новац.“

И о томе вреди нешто рећи. Јеванђељска реч говори само о онима који дају, тачније „Који иште у тебе, подај му; и који хоће од тебе да позајми, не одреци му“ (Мт. 5: 42). А ми говоримо о одразу ове заповести као у огледало која би требало да звучи: „Јеси ли узео дуг? Врати време“.

Овакво „додавање“ Јеванђељу није за осуду, јер Господ, напротив, захтева да из самих јеванђељских принципа изводимо правила за практично понашање. Речено је, на пример, да се осуђују они који гледају жену са жељом (в. Мт. 5: 27). Такви већ чине прелубу у свом срцу. То је речено о мушкарцима.

Али се смело може „додати“ да ће и жени која је бацила похотан поглед на мушкарца бити суђено као прелубници. Данас кад се слобода погрешно схвата о женском блуду морамо говорити исто толико много као и о мушком.

Дакле, од нас се захтева размишљање о заповестима, јер смо људи. Заповести су дате слободним и паметним бићима, а нису убачене као плоча у робота. На основу реченог заиста можемо не само да захтевамо од оних који дају (Дај!), већ и од оних који узимају (Врати!).

Али поново и опет треба да се враћамо на главну мисао. Дужнички зајам је изнуђена мера, а не животна норма. Животна норма је да умемо да живимо са онолико колико имамо и да „не будемо никоме ништа дужни осим да љубимо један другог“ (Рим. 13: 8).

Додајмо такође и речи једног подвижника који је учио да је најбоље средство да човек увек буде сиромашан намерно невраћање дугова и рад недељом и о празницима. Смисао реченог је да нико не жели да живи у сиромаштву. Али мораће ако не буде поштовао Бога и ако буде занемаривао недељну и празничну службу у храму. Радиће тих дана као и нерадних. И друга ствар: узимаће на зајам и неће враћати чак и ако има да врати. Услед ове две грешке у човековој души као да се стварају неке рупе. Паклена промаја може кроз њих да издува све Божије дарове.

То није апстрактно моралисање, јер се све заповести проверавају делом.

„Окушајте Ме у том, вели Господ над војскама“ (Мал. 3: 10).

манастир Подмаине - храм Успења Пресвете Богородице
са благословом игумана јеромонаха Рафаила

ПРАЗНАРНИ ПРАЗНИЦИ

СВЕТИ ЦАР КОНСТАНТИН И ЦАРИЦА ЈЕЛЕНА

Јн. 11:47-57 (зац. 40); Јн. 10:1-9, (зац. 35);

Дай. 17:1-15 (зац. 39); Дай. 26:1-5, 12-20 (зац. 49).

iproшјереј Андреј (Ткачов)

ДУГОВИ

Како да започнемо разговор о овој честој животној појави? Могли бисмо почети од „Енциклопедије руског живота“ – од „Евгенија Оњегина“. У првој глави романа упознајемо се с породицом главног јунака по којем је роман добио назив.

Служећи за част и име,
Његов се отац у дуг сплео;
Три бала даво сваке зиме
И страћио иметак цео.

Као што постаје јасно већ на први поглед пред нама је „професионални дужник“ који је навикао да троши више него што има и који је упропастио породицу бацајући друштву прашину у очи. Такав је Евгенијев отац. Данас се каже да „и одрасли имају своје играчке, само што су оне скупље“. Али сам принцип постоји од давнина.

Суштина овог принципа је следећа. Људи због нечега одлучују да троше више него што имају. У дилеми „бити или изгледати“ одлу-

чују се за ово друго, за „изгледати“. И плаћају за имиц... туђим новцем. После нису у стању да врате оно што су узели. Даље варијанте су разноврсне: одлазак у затвор због дугова, заплена имовине, бекство, самоубиство, пијанство због безнађа и др.

Евгенијев отац је трошио новац на шампањац, посластичаре и куваре, плаћање оркестра и лепу одећу. То му је било потребно како би се правио важан у друштву. Иако у прво време није био сиромашан касније је пропао. Као што је своје одбијање да игра карте објаснио други Пушкинов лик, Герман из „Даме пик“, он „није хтео да ризикује да изгуби неопходно у жељи да добије сувишно“. Евгенијев отац је управо изгубио потребно уздижући привидно свој статус и „пружајући се преко губера“.

То се дешава од памтивека до данас. Управо се релативно имућни

email: kontakt@manastirpodmaine.org
интернет презентација: manastirpodmaine.org

људи, у сваком случају не сиромашни, лако пецају на „превару богатства“ (Мт. 13: 22) и падају у дужничко ропство. Историја нам убедљиво доказује да финансијска моћ поверљива расте управо захваљујући људима који су навикли на раскош и који у принципу не желе да живе скромније. Некада су то били изданци племићких породица, који су се очигледно изродили и који нису умели да живе осим тако да их сви виде и за туђ рачун. Данас број људи у овој армији расте независно од разлика између слојева које су се максимално избрисале. Али се нису избрисале ни похлепа, ни глупост, ни људска неодговорност.

Студент који се храни у „Мекдоналдсу“ и који се облачи секнд-хенду узима кредит да би купио нови модел ајфона. Човек који вози кола од пола милиона рубаља узима још пола милиона рубаља на кредит и купује још престижнији аутомобил. Породица која може себи без задуживања да дозволи одмор у приступачном летовалишту средње класе због одласка у престижно летовалиште узима кредит. Оваких примера има врло много и свако од нас ће, ако то жели, допунити њихов списак или сопственим „хировима“ или сличним примерима из живота познаника.

Нећемо разматрати случајеве зајмова за потребе посла или плаћање комуналија, односно случајева кад човека покреће стварна, а не привидна потреба. Али обратите пажњу на мноштво примера који спадају у категорију коју смо поменули на почетку. Мода, статус, жеља за новином, вечита

тежња ка променама, страх да не будемо гори од пријатеља и познаника, бојазан да ћемо бити окарактерисани као прости... Сви ови мисаони тиранци, па чак и демони, као наоружани стражари грубо терају људе на поступке који уопште нису последица истинске нужде или животне потребе.

То је духовна болест. И треба да се лечи Духом. Уколико је човек гладан и наг то су материјални проблеми (који такође имају духовне узроке). Али везивање себе дуговима због, рецимо, моде је чисто духовна болест, која ни на који начин не зависи од материјалних фактора. Истаћи ћемо да су управо људи који прокламују идеолошки материјализам („ето, ја не верујем у Бога и не молим се, све су то измишљотине“) у пракси незаштићенији од верника пред агресивном поплавом рекламе, јавног мњења или живота у атмосфери журке.

Чујмо глас апостола Павла. Нека он није ауторитет за све, али ће, даће Бог, његове речи сигурно дирнути некога у душу: „А побожност јесте велики добитак кад смо задовољни оним што имамо. Јер ништа не донесмо на свет; јасно је да ништа не можемо ни однети. А кад имамо храну и одећу, будимо овим задовољни“ (1 Тим. 6: 6-8).

Нека се човек задржи на овим речима и размисли: шта је донео на свет кад је изашао из утробе? Шта ће понети кад склопи очи и престане да се креће? Зар му неће као сан изгледати сви снови о стицању и иметку? И свет који је тако успешно свакодневно варао човека, који га је изазивао и мамио,

смејаће му се, мртвом, како би наставио да вара живе.

Поновимо да мноштво дугова и опасних подухвата нису изазвани ничим, апсолутно ничим битним, осим таштине и глупости које живе у души којој је страна вера Божија. О томе даље Павле говори: „А који хоће да се богате, упадају у искушење и замку, и у многе луде и погубне жеље, које гурају људе у пропаст и погибао“ (1 Тим. 6: 9).

Среброљубац није онај ко има много, него ко много хоће. Притом није важно да ли вози ладу или мерцедес. Садржај срца одређује тајну човека по којој ће му судити непоткупљиви Бог. Зато је речено „који хоће да се богате“, а не просто „богати“. Управо то је „превара богатства“ о којој је раније било говора. Превара значи обмана, привидан сан који у себи крије страшне невоље. У „искушења и замку“ спадају и оне невоље у које дужник може dospети. Што је већи зајам, то је већа опасност. Деца, покретна и непокретна имовина, унутрашњи органи и сам живот често постају средства за враћање дуга. Да је тако потврђују нам и црна хроника и историјски примери.

За човека треба да буде природно да се боји дугова као што се природно боји ропства или друге тешке зависности. Зар није ропство позајмљивати од једних да би вратио другима, плашити се телефонских позива, крити се и мењати адресе?

Обратимо пажњу на то да је дуг слика и прилика греха. У молитви Господњој научени смо да се молимо: Остави нам дугове наше као што и ми остављамо дужницима

нашим. И читав збор тумача као да нам једним устима објашњава да су наши дугови пред Богом, наши грехови, грешке, хотимични и нехотични погрешни поступци. Исто су и дугови ближњих према нама, то су њихови грехови који захтевају лечење кроз помирење и активну љубав. Дакле, ако су бојанска Христова уста реч „грех“ заменила речју „дуг“, између њих несумњиво постоји суштинска сличност.

Грех везује човека, поробљава га. И дуг такође. Човек који има грехове је роб греха. Човек који има дугове је роб дуга. И један и други човек су обузети страхом, лишени су слободе и радости. Они не уживају у животу, већ живе под притиском као роб под теретом.

Савремени свет навикава човека да се лако задужује, да се заробљава кредитима и да се не секира много о томе кад ће морати да их плати. То значи да свет нашу свест своди на ниво малог детета кад је човек у стању да се радује ствари коју види, али није у стању да размисли о одговорности због тога што је поседује. Погледајте пажљивије децу. Како се брзо радују новој играчки и како је брзо заборављају кад угледају другу. Они имају минимум сећања о прошлости и предвиђања будућности. То је природна слабост ума код малог детета. Али је то неопростива слабоумност код одраслог човека. То је знак активног туђег рада на његовој свести. Јер какве импулсе наша душа добија са свих страна? „Треба ти – узми. Узео си – радуј се. Не лупај главу о томе како ћеш да вратиш. Некако ћеш вратити.“ Чо-